

brima¹⁾ i o neslobodnim ljudima. U čl. 70. izriče se, da kuće treba brojiti ne po ognjištu, nego po imanju itd. Ustanovama o nižim klasama pučanstva zaključuje se prvi odio zakonika.

Kako se vidi u tom dijelu sadržaju se ustanove, koje se odnose ne samo na politička prava usvojena različitim staležima i klasama, nego i na sa svim građanska, kakova su prava na upravljanje i uredjenje imetka od različitih rodjaka, pravo nasljedstva itd. pa onda uredbe kriminalne. No te ustanove građanske i kriminalne napomenute su kao slučajno. Po tom kako Bogišić veli, proizlazi, da se prvi dio Dušanova zakonika bavi najviše administrativnim poslovima i javnim pravom države.

U slijedećim člancima, koji slijede za čl. 72. sadržaju se ustanove o imutku. Ovdje se prije svega govori o blagu i pasištima, o zemljama i medjama seoskim, o crkvenoj zemlji, o pravdi na zemlju. Tu čl. 83. naredjuje, što da se čini, kad bi se dogodilo, da se za istu zemlju iznesu dva carska pismena kao dokazi svojine, to zemlja ima ostati onomu, koji je njom opravljao do onog vremena (t. j. po svoj prilici do izdanja zakonika).

Treća grupa članaka (čl. 84. do 136.) odnosi se na kriminalno pravo. Ovdje se nabrajaju prestupci i kazne za njih, ustanovljuju se pravila za građanski postupak kao n. pr. o vlasteoskom pravu, o pozivu obtuženika na sud, o posljedicama ako se tko ogлуši sudu, o pristavu i njegovim dužnostima, o pripadanju kmetova pod sud, o krijeposti pismenih dokaza, o uvedenju u posjed.

(Konec prih.)

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. majnika 1899.

— (Karol Pleško †.) Dne 23. pr. meseca je v Ljubljani skoraj nenadoma umrl c. kr. višjesodni svètnik Karol Pleško, ki se je kakor človek in kakor sodnik odlikoval po prav posebnih vrlinah srca ter duha, in ki ga bo odslej zlasti društvo »Pravnik« pogrešalo v svoji sredi. Porojen l. 1834. v Ljubljani, je Karol Pleško dovršil pravoslovne študije l. 1856. na Dunaji, služboval potem v politični upravi na raznih krajih, dokler ni bil imenovan sodnim pristavom za Kamnik. Od l. 1872. naprej je bil okrajni sodnik v Črnomlji, na Vrhniki in v Litiji, od l. 1881. naprej pa deželnosodni svetnik v Novem mestu in Ljubljani. Tu je deloval na sodnem dvoru kakor civilni referent, kazenski votant ali predsednik spoznavnega in porotnega sodišča nad 12 let, dokler ni bil na svojo prošnjo vpokojen dne 1. decembra lanskega leta. Vender pa je še poslej, še 14 dnij pred svojo smrtjo pomagal pri kazenskih razpravah. Vsega vkupe je služboval nad 42 let in zares po zasluženji dobil, ko je bil vpokojen, naslov in značaj višjesodnega svetnika. — Pokojnik je bil vse svoje žive dni vrl mož. Koder je služboval, povsod je ostavil spomin, da je bil višjim in nižjim prijatelj, preprostemu narodu dober svetovalec, vsem slojem pravičen sodnik. To je mogel biti po svoji mnogo-

¹⁾ Sebar i danas u živom govoru (u Dubrovniku) znači težaka.

stranski izobraženosti in prirojeni ljubeznivosti. Dičila ga je tudi posebna ljubezen do svojega naroda, vedno jednako gorka in jasna v manj ali bolj viharnih časih. Živo se je zanimal za njegovo napredovanje in to ne le kakor opazovalec, nego tudi podpiratelj vsake dobre stvari. Ko se je snovalo društvo »Pravnik«, bil je mej prvimi, ki so sodelovali, in rad se je prve čase dal voliti v odbor. A tudi sicer je ostal društvu dejanski naklonjen in zlasti lani je, dasi v letih in z delom preobložen, priredil za »Slov. Pravnik« več obsežnih kazenskopravnih slučajev. Ko je blagi gospod stopil v pokoj, želelo mu je vse, da bi ga užival mnogo let. To se ni izpolnilo, nego že 25. pr. m. smo mu žalibog morali izkazati zadnjo čast.

— (Dr. Jos. pl. Waser,) bivši predsednik nadsodišča v Gradci, je umrl dne 11. t. m. v visoki starosti 88 let. Porojen v Ptuj, je pravoslovje dovršil v Gradci, promoviral pa l. 1834. na Dunaji. Nekoliko let je bil vseučiliški docent in profesor na Dunaji in v Inomostu, l. 1848. pa je prestopil v pravosodno službo, postal l. 1850. državni pravdnik v Gradci in zaslužno deloval pri tedanji kazensko-pravdni reformi. Novo ustavno življenje je l. 1861. tudi njega zvalo v državni zbor, kjer se je odlikoval z mnogim delom. Leta 1868. je pod Herbstom postal sekcijski šef v pravosodnem ministerstvu, a že dve leti pozneje je prišel nazaj v Gradec. Tu je bil od leta 1875. do l. 1892., ko je bil na svojo prošnjo vpokojen, predsednik nadsodišča. Pokojni Waser je bil odličen pravnik in na polji kazensko-pravdnega reda prvak, ki je s svojimi drobnimi in aktuvalnimi razpravami v »Ger. Ztg.« silno vplival na pravo razumevanje in praktikovanje kazenske pravde. Politike se pa ni nikdar otresel. Po svojem prepričanju centralist, se je kakor višjesodni predsednik na vso moč upiral razširjenju ravnopravnosti slovenskega jezika v sodnih uradih in mnogokaj se je v tem oziru premenilo le proti njegovi volji. Drugače je pripoznati, da se je pod njegovim duhovitim in odločnim vodstvom pravosodje v območji graškega nadsodišča na visoko stopnjo povzdignilo.

— (Dr. K. Frühwald), višjesodni svetnik po naslovu na Dunaji, znan kakor izdajatelj Manzove zbirke, raznih knjig z obrazci in priročnice za civilnosodno delovanje okrajnih sodišč, je umrl dne 23. pr. m. v 47. letu svoje dobe. Užival je zbok svojega vedenja splošno spoštovanje, zbok svojega plovdivitega delovanja pa zaslužno občudovanje.

— (Za ravnopravnost slovenščine.) V zadnjem listu omenjena interpelacija v deželnem zboru kranjskem slove: Interpelacija poslancev dr. D. Majarona in tovarišev do visoke c. kr. vlade v roki Njega ekscellence gospoda deželnega predsednika zaradi slovenskega uradovanja pri c. kr. nadsodišči v Gradci. — Visoki c. kr. vladi ni neznano, da je c. kr. deželno nadsodišče v Gradci dné 23. junija l. l. na prizivni razpravi v čisto slovenski pravdi med čisto slovenskimi strankami zabranilo pravnim zastopnikom slovensko govoriti in da je sploh odklonilo slovenski jezik kakor razpravni jezik. Vsled tega kršenja jezikovne, v državnih osnovnih zakonih zajamčene in nekoliko tudi z naredbami predpisane ravnopravnosti, vsled kršenja, ki nasprotuje tudi novim načelom ustnosti razprav, došle so od kompetentnih strani, pred vsem od odvetniške zbornice kranjske, visoki c. kr. vladi peti-

cije, v katerih se nujno prosi ukreniti vse, da se takoj začetkom delovanja novih civilnopravnih zakonov zagotovi slovenskemu jeziku popolna veljava razpravnega jezika pri c. kr. višjem deželnem sodišči v Gradci. Na te peticije, odnosno interpelacije, ni visoka c. kr. vlada, kolikor znano, do danes ničesar ukrenila, in pri c. kr. nadsodišči v Gradci je ostalo v tem pogledu vse pri starem, razun da od konca decembra minolega leta naprej strankam ne zabranjuje več slovenski govoriti, to pa — po soglasnih javnih poročilih — vsled navodila, katero je c. kr. najvišje sodišče povodom revizije v zgoraj omenjeni pravdi izdalo internim potom na podlagi § 277., odstavek 2., sodnega opravnega reda. Vse drugo je pa, kakor rečeno, ostalo pri starem: da se v slovenskih pravnih še vedno oklicujejo prizivne razprave v nemškem jeziku, da se sodniki, zlasti poročevalci, poslužujejo le nemškega jezika, da se v istem jeziku piše sodni zapisnik, da se razsodbe proglašajo in izdajajo tudi le v nemškem jeziku. Da vse to ne odgovarja §-u 13. obč. sod. reda, kateri je še danes v veljavi, da tudi ne odgovarja ustavno zajamčeni enakopravnosti, kakor konečno tudi ne novim civilnopravnim načelom neposrednosti in ustnosti — o vsem tem ne more biti nikake dvojbe. Pri tej priliki si usojamo udano podpisani opozarjati tudi še na drugo prečudno prakso, da c. kr. nadsodišče v Gradci še vedno sodiščem prve inštanice zaukazuje, naj njegove višjesodne odločbe in sklepe na slovenski jezik prevajajo in take prevode strankam dostavljajo. To ni le protivno §-u 215. sod. opr. reda, po katerem je potrebno število čistopisov odločbe napraviti takoj pri dotični inštanici, ampak je tudi čisto brezpotrebno in neosnovano obremenjenje nižjesodnih inštanice, katere po nikakem redu ne morejo biti vezane k mučnemu in zelo zamudljivemu prevajanju. Sploh pa ni videti, zakaj naj bi se stranke zadovoljile s prevodi višjesodnih odločeb in celo s takimi prevodi, za katere ne prevzema odgovornosti višjesodna inštanca sama. — Takšnih protizakonitosti in nepravilnosti slovenski narod na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem ne more več mirno prenašati, to pa tem manj, ker celo mali del slovenskega naroda na Primorskem v območji c. kr. nadsodišča tržaškega nima v zgoraj grajanih ozirih posebnega povoda za pritožbe, kajti ravnokar imenovano nadsodišče tržaško razpravlja v slovenskem jeziku in tudi svoje odločbe in sklepe samo pripravlja v slovenskem jeziku, ne da bi jih bilo treba prevajati na nižjih instancah. Glede na vse to usojamo si udano podpisani vprašati visoko c. kr. vlado: Ali hoče nemudoma ukreniti, da se odpravi zgoraj popisano, zakonom in naredbam protivno postopanje c. kr. višjega sodišča v Gradcu? V Ljubljani, dne 7. aprila 1899. — Interpelacijo istega smisla so predložili v deželnem zboru štajerskem poslanci dr. Rosina in tovariši v seji dne 5. t. m.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah šte. 17; upravništvo pa na Valvazorjevem trgu šte. 7.